

Jaarverslag 2022

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Weersomstandigheden het voorjaar in	3
Oeverzwaluwen.....	3
Aanleg zwaluwwand.....	3
Tweeloo	8
Visdiefjes	9
Slechtvalken.....	11
Torenvalken	12
Uilen	15
Bosuil	15
Steenuil.....	15
Kerkuilen.....	18
Bijeneters.....	22
Weidevogels	24
Kievit.....	24
Bijzondere waarneming.....	26
Ringen.....	27
Bestuur 2022	28
Werkgroepen.....	28

Voorwoord

Dit seizoen was voor ons bijzonder te noemen. Onze vogelwerkgroep bestond 25 jaar. Buiten onze normale activiteiten om stond vooral het voorjaar in het teken van de aangelegde nieuwe betonnen zwaluwwand op het industrieterrein Noord II in Meppel. In de voorliggende periode zijn vele gesprekken gevoerd met ambtenaren om deze wand tot stand te laten komen. Uiteindelijk is het gelukt en hebben wij in deze omgeving een beeldbepalende kunstwand kunnen realiseren. Voor de oeverzwaluwen en passanten een welkome aanvulling.

Dit seizoen kregen wij te maken met veranderingen in het bestuur. Wat ons zorgen baart is de vergrijzing van het bestuur. Dit geldt niet alleen voor onze vogelwerkgroep, maar ook voor tal van andere clubs.

Toch kunnen wij terugkijken op een geslaagd seizoen. De corona perikelen namen af zodat er weer meer ruimte kwam om activiteiten te verrichten. Als wij dan terugkijken naar de werkzaamheden die met name voor de nieuwe zwaluwwand zijn verricht, mogen wij trots zijn dat diverse mensen veel tijd in de aanleg van de wand hebben gestoken. Voor het verwijderen van houtopstand, grondwerk, straatwerk en diverse andere werkzaamheden kunnen wij alleen maar onze dank uitspreken voor deze mensen.

Achter de schermen zijn er natuurlijk veel activiteiten verricht. Zo moest er ingeschreven worden in het UBO register. Verder heeft onze vogelwerkgroep nu een ANBI status verkregen. Hiervoor moesten er een paar aanpassingen gedaan worden in onze statuten. Al met al moest hiervoor het nodige werk verricht worden en nam dit tijd in beslag.

Namens het bestuur Hilbert Folkerts

AVG wetgeving (privacy wet)

Zoals u weet is de nieuwe AVG wetgeving in werking getreden. Voor de volledige omschrijving van onze AVG verwijzen wij u naar onze website.

Weersomstandigheden het voorjaar in

Maart

De door hogedrukgebieden gedomineerde maand was naast recordzonnig ook extreem droog en tevens vrij zacht. In totaal hadden wij deze maand 26 droge dagen met lokaal zelfs helemaal geen neerslag. Over de hele maand scheen de zon maar liefst 250 uur. Daarentegen hadden wij ook 19 dagen met nachtvorst. In het noorden van ons land was het kouder dan in het zuiden.

April

Met een gemiddelde temperatuur van 9,3 °C tegen 9,8 °C normaal was april vrij koel. De eerste tien dagen waren nat en koel met af en toe nachtvorst. De rest van de maand was droog en zonnig bij temperaturen rond of iets boven normaal. Vanaf 25 april werd het kouder met lokaal lichte nachtvorst. De meeste stations telden dan ook 19 tot 20 droge dagen. In het midden en oosten van het land was het over het algemeen te nat met 60-80 mm.. Met gemiddeld over het land 226 zonuren tegen 195 normaal was april een zonnige maand.

Mei

Gemiddeld was de maand vrij warm. Mei kende een koel begin met een paar koude nachten. Daarna werd het warmer met op 15 mei de eerste zomerse dag. Vanaf 19 koelde het af en op het eind van de maand lagen de temperaturen onder normaal. Mei kende een normale hoeveelheid neerslag. De eerste helft van mei was zeer droog te noemen. De maand was vrij zonnig.

Juni

De maand juni was zeer zonnig, warm en nat. Juni begon koel met veel regen op 5 juni en 8 juni. Daarna werd het warmer tot 18 juni. Vanaf 19 juni werd het koeler en regenachtig tot 23 juni. Daarna werd het weer warm. Op 25 juni was de warmte verdreven en kregen wij wisselvallig weer. Deze maand viel er plaatselijk veel regen, terwijl er in andere gebieden nauwelijks neerslag was. Gemiddeld was juni zeer zonnig met veel zonuren.

Samengevat kende het voorjaar te weinig neerslag en liep het neerslagtekort steeds verder op.

Oeverzwaluwen

Aanleg zwaluwwand

Twee jaar geleden ontstond het idee om een zwaluwwand aan te leggen op het industrieterrein Noord II. De reden hiervoor was dat de oeverzwaluwen in de toekomst wat betreft hun broedgelegenheid minder mogelijkheden zouden krijgen om hun nesten te maken. Het verdwijnen van zandwingebieden in onze directe omgeving zou tot gevolg hebben dat broedlocaties gingen verdwijnen. Een voorbeeld is het zandwingebied aan de Bremenbergweg in Meppel en de zandwinning in Echten. Veel oeverzwaluwen tref je aan in dit soort gebieden omdat er meestal wel steile wanden aanwezig zijn.

Onze voorkeur ging uit om de wand op het industrieterrein aan te leggen. Op deze manier worden natuurwaarden vergroot.

Voor de aanleg werd gekozen voor betonelementen van 2 meter, Daar de wand 24 meter moest worden, waren er 12 elementen nodig. Deze betonelementen zijn 2,5 meter hoog en voorzien van 16 voorgeboorde nestgaten. In totaal zijn er dus 192 nestgaten. Om de aanleg van een wand te realiseren moest er een plan van aanpak gemaakt worden. Er werd informatie ingewonnen over prijzen van zwaluwwanden op andere locaties zodat wij inzicht kregen in het kostenplaatje. Ook

werd er besloten om te kijken of wij door aanplant van struiken en bomen de biodiversiteit konden vergroten. In het najaar van 2020 werd de gemeente benaderd om eens mee te denken met dit plan. Dit verliep in eerste instantie wat moeizaam maar in het voorjaar van 2021 kwam er schot in de zaak. De gemeente ging akkoord met de locatie van de wand. Voor ons de start om aan de slag te gaan. Prijzen werden opgevraagd voor het plaatsen van de wand en het grondwerk en er werd gestart met fondsenwerving. Besloten werd om de aanvraag van de gelden bij Meppeler bedrijven, organisaties en fondsen neer te leggen. Vervolgens kregen wij met de regelgeving en vergunningen te maken. Wij gingen ervan uit dat de aanleg van een zwaluwwand niet op veel problemen zou stuiten maar dat dat was een verkeerde inschatting. Allereerst kregen wij te maken met de bouwaanvraag want voor de aanleg van de wand was een bouwvergunning noodzakelijk. Daarna moest er een onderzoek verricht worden dat de graafwerkzaamheden geen verstoring o.i.d. kon hebben met evt. natuurwaarden. Om verstoring of het laten verdwijnen van bepaalde natuurwaarden te inventariseren moest er een onderzoek gedaan worden door een ecologisch bureau. Verder moest er naar de aanvraag gekeken worden door de afdeling grondzaken. Het was onze bedoeling om na het realiseren van de wand deze te schenken aan de gemeente. Onze vogelwerkgroep zou in de toekomst mogelijk moeten stoppen met de activiteiten en wat gebeurt er dan met de zwaluwwand? Verkopen van een zwaluwwand is geen optie. Het schenken van de wand aan de gemeente was voor ons de enige acceptabele oplossing. Op deze manier kan de wand ook voor de toekomst behouden blijven. Na twee gesprekken met de afdeling juridische zaken en groenvoorziening van onze gemeente is er een overeenkomst tot stand gekomen over het onderhoud voor de komende jaren. Nu konden wij beginnen met het uitvoeren van ons plan om de wand te realiseren.

Door het ecologisch bedrijf werd gesteld dat er evt. ringslangen gebruik konden maken om van de bestaande locatie, waar de wand moest worden aangelegd. Gevolg was dat er een scherm om de locatie gemaakt moest worden om het voor ringslangen onmogelijk te maken dat ze voor hun winterverblijf op de locatie konden komen waar wij de wand wilden aanleggen. Dit waren werkzaamheden die wij niet ingecalculeerd hadden.

Ondertussen zaten wij in oktober van 2021. Tegenvaller was dat de prijzen wat naar boven waren gegaan en dus de aanleg wat hoger in prijs zou uitvallen. De fondsenwerving verliep gelukkig boven onze verwachting zodat het totaal aan kosten toch binnen onze begroting paste. De keerwanden waren besteld en zouden de week voor de kerstdagen geleverd worden. Ook het loonbedrijf Oosterhuis, dat de wand zou plaatsen, gaf aan dat de plaatsing van de wand voor de kerstdagen gerealiseerd kon worden. Op 16 december werden de eerste 8 betonelementen van de zwaluwwand geleverd en de resterende 4 de volgende morgen.

Foto 1 Lossen van de betonelementen

Net voor de kerstdagen is begonnen met de aanleg. Het nodige grondwerk werd door een graafmachine verricht. Waar de betonelementen geplaatst zouden worden moest eerst een “fundering” van menggranulaat aangebracht worden. Daarna zijn de betonelementen geplaatst met behulp van een kraan. Zand werd daarna achter de wand aangevuld zodat de zwaluwwand in grote lijnen klaar was. Nu moesten wij beginnen met de afwerking. Voor de wand moesten er tegels gelegd worden. Dit om begroeiing tegen te gaan. Op 27 januari zijn er 500 tegels gebracht en op 28 januari hebben 12 vrijwilligers het straatwerk gedaan. Om de biodiversiteit te vergroten was ons plan om bloeiende en besdragende struiken en boompjes te planten. Het gebiedje naast de wand was echter te laag voor aanplant. Een gedeelte stond zelfs onder water. Dit moest opgehoogd worden met aanvoer van grond. Op 7 maart is er ruim 100 m³ aangevoerd en door een mobiele kraan verspreid over het gebied.

Foto 2 Aanvoer grond

Er moesten nu enkele honderden struiken en boompjes geplant worden. Een hele klus, dus werd er besloten om dit project in te dienen bij NL Doet. Deze vrijwilligersdag was op 12 maart. Tot onze verrassing gaven 23 mensen zich op om ons te helpen bij de aanplant. Dit vergde enige voorbereiding zoals een plantschema, materialen (schep, hark), natuurlijk plantgoed en niet te vergeten koffie. Om 9 uur werd het startsein gegeven en konden wij aan de slag. De werkzaamheden verliepen bijzonder vlot. Ons plan was om de aanplant in een halve dag te doen en dit is ook gelukt. De grote en vele werkzaamheden waren nu gedaan en de oeverwaluwen konden komen.

Nog een ding moest er geregeld worden, namelijk de opening en de officiële overdracht naar de gemeente. Daar onze vogelwerkgroep ook 25 jaar bestond werd besloten om dit samen te laten gaan met de opening en overdracht van de wand. Deze was op 23 april. Alle vrijwilligers en betrokkenen waren uitgenodigd. De catering werd extern geregeld en de wethouder zou aanwezig zijn om de wand in ontvangst te nemen. Toestemming werd verkregen van de Politiehonden Vereniging om, op hun nabij de wand gelegen bosperceel, de festiviteiten te houden. We mochten ook gebruik maken van de toiletgelegenheid in hun verenigingsgebouw. Onze dank hiervoor.

Op 23 april was het dan zover. Wij troffen het dat het prachtig weer was, volop zon en een aangename temperatuur. Ongeveer 60 personen waren aanwezig. Hilbert Folkerts vertelde over het 25-jarig bestaan van de vogelwerkgroep om daarna naar de wand te gaan. Hier vertelde wethouder Jaap van der Haar waarom de gemeente de wand in eigendom nam. Daarna werd een informatiepaneel onthuld zodat de opening van de wand nu officieel was. Vervolgens vertelde Fred Hofstra nog iets over het Waarborgfonds, dat een gedeelte van de kosten van de wand heeft betaald. Mooie bijkomstigheid was dat de eerste oeverwaluwen rondvlogen bij de wand.

Al met al kunnen wij terugkijken op een geslaagde middag.

Foto 3 Bijeenkomst opening zwaluwwand

Verloop van het broedseizoen

Rond half april werden de eerste 5 oeverzwaluwen bij de wand gezien.

Voor de vogelwerkgroep een bijzonder moment. Je kunt immers wel een wand aanleggen maar de vraag is of er ook zwaluwen gebruik maken van deze broedgelegenheid. Tijdens de opening op 23 april waren de eerste zwaluwen al aan het graven. Vanaf die tijd zagen wij dagelijks de aantallen toenemen. Op 27 april waren het er ruim 25. Nu is het moeilijk om rondvliegende zwaluwen te tellen, maar op 9 mei is de eerste nesten telling gedaan en waren al 66 nesten gegraven, op 16 mei waren er 86 nesten en op 29 mei werd de 100 gehaald. Later kwamen er nog een paar bij zodat wij in totaal uitkwamen op 104 nesten. Voor het eerste jaar een goed resultaat. Eind juli zagen wij de aantallen vogels weer afnemen. Die zullen al met hun jongen vertrokken zijn naar andere gebieden. Begin augustus vlogen er nog een tiental zwaluwen rond die hun jongen nog voerden. Omstreeks half augustus waren de vogels op een enkele na vertrokken.

Tweeloo

Op 2 april hebben vrijwilligers alle nestgaten, die vorig jaar gegraven waren, weer met zand gevuld. Dit is een jaarlijks terugkomende activiteit. Oude nesten worden soms wel gebruikt maar de voorkeur van de oeverzwaluw gaat toch uit naar het graven van een nieuw nest. Voor ons ook makkelijk om de aantallen nesten te tellen.

Verloop van het seizoen

Op 14 april werden de eerste oeverzwaluwen waargenomen. In de weken daarna namen de aantallen toe. In mei werden er ongeveer 50 geteld. Vanaf dat moment werd ook het aantal nesten geteld. Het maximum aantal was ruim 100 nesten. Het vreemde was dat vanaf die tijd minder zwaluwen waargenomen werden. Naar alle waarschijnlijkheid zijn een aantal zwaluwen vertrokken. Het zou zelfs zo kunnen zijn dat de nieuwe wand op Noord II een grotere aantrekkingskracht had op de zwaluwen en dat deze naar de nieuwe wand zijn vertrokken. Dit is echter niet met zekerheid vast te stellen. De aanwezigheid van een dassenburcht in de zwaluwwand zou ook een reden kunnen zijn. Het graafwerk van deze dieren kan makkelijk van invloed zijn op de zwaluwen.

Nu is het echter moeilijk om het exacte aantal bewoonde nesten vast te stellen maar wij gaan ervan uit dat 50 paartjes hun jongen hebben grootgebracht.

Totalen in ons werkgebied

Dit jaar hebben wij dus 104 broedparen gehad op Noord II. In de wand bij Tweeloo hadden wij naar schatting 50 broedparen. Aan de Matenweg zat bij een boer in een gronddepot een grote kolonie van 190 broedparen. In totaal hadden wij in de gemeente Meppel dus 344 broedparen. Bij de zandwinning aan de Bremenbergweg was een

natuurlijke wand aangelegd maar deze was door instorting jammerlijk ongeschikt om als nestgelegenheid te dienen voor de oeverzwaluwen.

Visdiefjes

In Drenthe is het niet dik bezaaid met broedparen van de visdief. Op een paar plaatsen komen enkele broedparen voor maar in Meppel en omgeving, waar veel water aanwezig is, hebben wij toch een forse kolonie. Deze bevindt zich op een plat dak wat voorzien is van grind.

Voorgaande jaren werden de eerste visdiefjes in deze omgeving tussen de 16 en 23 april waargenomen. Ook dit jaar hoorden wij visdiefjes op 18 april. Ze vliegen soms zo hoog dat je het kenmerkend geluid wel hoort, maar de vogels zelf moeilijk kunt zien. De dagen erna namen de aantallen toe en werden ze ook bij de visplas op Noord II en het zandwingebied aan de Bremenbergweg gezien. Op 27 april werden de eerste visdiefjes boven het dak van hun broedplaats gezien.

Nu nam het aantal visdiefjes toe. Op 15 mei werden de kraaien bij het dak, waarop ze broeden, door de visdiefjes verjaagd. Dit duidde op de aanwezigheid van hun eerste nesten met waarschijnlijk ook de eerste aanwezige eieren.

Foto 4 Twee pasgeboren visdiefjes die door hun schutkleur nauwelijks opvallen

Verloop van het seizoen

Op 17 mei werd er voor het eerst een bezoek gebracht aan de kolonie. Wij troffen de eerste 13 nesten met eieren aan. Op 27 mei was dit aantal gegroeid tot 59 nesten. Zorgwekkend was dat wij ook een dode volwassen visdief aantroffen. In onze directe omgeving waren gevallen van vogelgriep vastgesteld. Nu is één dode vogel niet zorgwekkend omdat ook in de voorgaande jaren wel eens een dode volwassen visdief aangetroffen werd. Een week later tijdens het volgende bezoek troffen wij maar liefst 7 dode volwassen visdiefjes aan. De alarmbellen gingen rinkelen. Informatie werd ingewonnen en voor ons was er duidelijk het sein om zeer voorzichtig te werk te gaan. Nu hadden wij het voordeel dat wij bijv. niet op dezelfde dag met andere vogelsoorten activiteiten (zoals ringen) verrichten. Op deze manier konden wij in ieder geval de vogelgriep (mocht dit het zijn) niet verder verspreiden. Wel waren voorzorgsmaatregelen nu een must. Ook kregen wij gegevens dat de vogelgriep onder visdiefjes geen desastreuze gevolgen had. Gelukkig bleek dat de volgende weken ook. Wij vonden verder geen dode vogels meer op het dak. Wel was er natuurlijke sterfte onder jonge vogels. Als een ouder gesneuveld is dan krijgen de jongen het moeilijk. Achteraf viel het toch enigszins mee. Op 1 juni telden wij 71 nesten, op 9 juni 81 en op 15 juni het maximale aantal van 87 nesten.

Methodiek van het bijhouden van de kolonie

De gevonden nesten worden vanaf de eerste dag genummerd en genoteerd. Zolang er een toename is van nesten worden de gevonden nesten ook weer genummerd en worden de gegevens van de reeds aangetroffen nesten ook weer genoteerd. Omdat wij weten dat de eieren na ongeveer 23 dagen uitkomen, weten wij exact of er een broedsel geslaagd is, of eieren niet zijn uitgekomen, of dat er nesten verlaten zijn. Wij gaan ervan uit dat de later in het seizoen aangetroffen nesten voor een deel vervollegsels (broedsel mislukt en nog een keer opnieuw beginnen met de eileg) zijn. Dit is natuurlijk niet vast te stellen en is dan ook een veronderstelling. Echter houden wij deze methode van het tellen van het aantal broedparen vast zodat na een reeks van jaren toch een duidelijk beeld krijgen van het aantal broedparen. Broedende vogels kunnen ook geteld worden maar in de praktijk lukt dat niet op deze locatie. Opnamen met een drone zou een oplossing kunnen zijn om wekelijks de aantallen broedende vogels vast te stellen. Nadeel is dan dat je alleen de broedende vogels in beeld hebt. Onvolledige nesten (nog geen 3 eieren) worden niet bebroed. Visdiefjes broeden pas wanneer ze drie eieren hebben. Ook kunnen er al eieren uitgekomen zijn. Al met al geeft dat ook weer onvolledige informatie.

Totalen

Maximaal aantal nesten 87

Van 8 nesten zijn twee eieren uitgekomen

Van 15 nesten waren de legsels onvolledig, dus geen drie eieren maar twee en zelfs een nest met één ei.

In totaal zijn 15 eieren niet uitgekomen

Wij gaan ervan uit dat wij 79 broedparen hadden en dat er 8 vervollegsels waren

Er zijn 105 jongen geringd

Hiervan zijn er 4 in een later stadium doodgegaan

Totaal aantal dode jongen 28

5 jongen zijn niet geringd

Aantal uitgevlogen jongen is 106

Gemiddeld aantal uitgevlogen jong per nest is 1,34

In vergelijking met de grote kolonies in Nederland is het aantal uitgevlogen jong per nest bijzonder hoog te noemen. Van 2021 zijn cijfers (SOVON) binnen. De grote kolonies in de regio's Delta, Wadden en IJsselmeer brachten een gemiddelde van 0,53 jong per broedpaar voort. In de Eemsmonding op het eiland Stern lag met een gemiddelde van 1,06 jong per broedpaar beduidend hoger. De kolonie in Meppel spant met een gemiddelde van 1,34 dus in vergelijking met de voorgaande cijfers duidelijk de kroon.

Conclusie

Ondanks de sterfte van enkele volwassen visdiefjes tijdens het broedseizoen had deze kolonie een goed resultaat. Het percentage van het aantal uitgevlogen jongen komt aardig overeen met die van de voorgaande jaren.

Slechtvalken

Deze zeer snelle jagers hebben de afgelopen jaren een spectaculaire groei van het aantal broedgevallen laten zien. Vroeger werden slechtvalken vervolgd en veel gebruikt voor de valkenjacht. In de zestiger en zeventiger jaren waren ze bijna verdwenen door het gebruik van pesticiden. Toen het gebruik hiervan verboden werd, namen de aantallen, mede door het uitzetten en plaatsen van nestkasten, sterk toe. Om te broeden gaat hun voorkeur uit naar hoge gebouwen. Ook hoogspanningsmasten worden als nestplaats gebruikt. Bij het ontbreken van hoge gebouwen en andere kunstwerken broeden ze zoals op de Waddeneilanden soms op de grond.

In Meppel komen de laatste jaren ook slechtvalken voor. In opdracht van een veevoederbedrijf zijn op twee locaties nestkasten geplaatst. De reden hiervoor is de aanwezigheid van de grote aantallen duiven bij de bedrijven. Als prooi staan duiven bij de slechtvalken op het menu en op deze manier worden de duiven op een natuurlijke manier bestreden. Het duurde een aantal jaren maar momenteel worden de nestkasten op beide locaties bewoond door een paartje. In 2021 hadden wij voor het eerste geslaagde broedgevallen in de beide nestkasten.

Zoals het zich liet aanzien waren de valken in het vroege voorjaar bij beide nestlocaties weer aanwezig. Dit wil echter niet zeggen dat ze tot broeden overgaan. Vechtpartijen (soms tot de dood erop volgt) met andere slechtvalken kan ertoe leiden dat er van een broedgeval niets terecht komt. In 2020 waren twee mannetjes gesneuveld door deze vechtpartijen. Dit had tot gevolg dat slechts één paartje jongen heeft grootgebracht. Dus dit seizoen maar even afwachten hoe het zich verder zou ontwikkelen.

Foto 5 Peter van Geneijgen met Jans Bijker tijdens het ringen

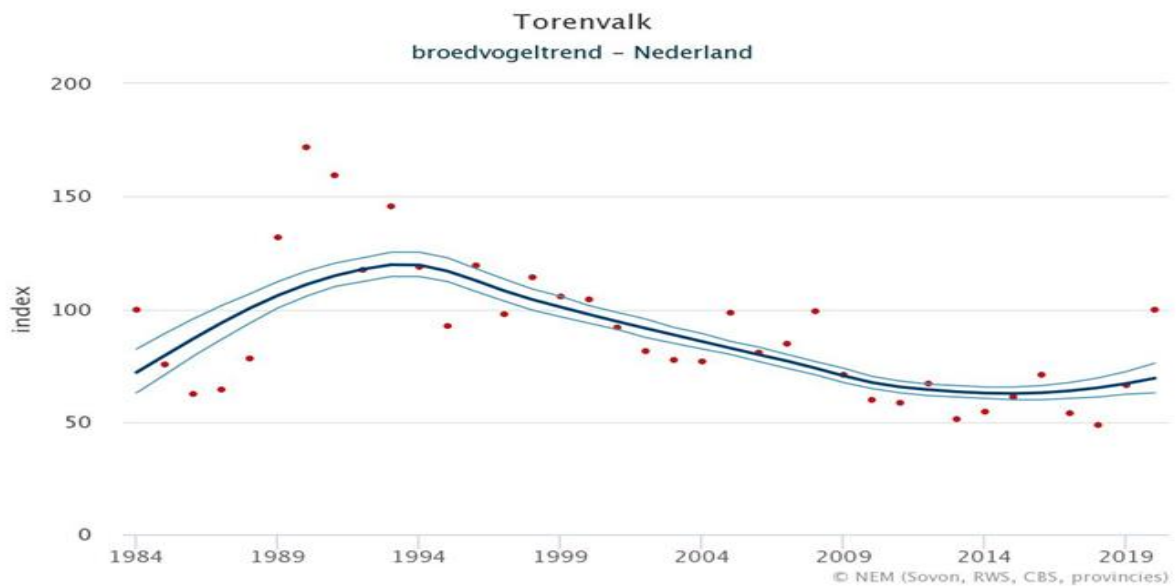
In maart werden paringen gezien dus konden wij ervan uitgaan dat er broedgevallen zouden komen. Op 28 april zijn de beide nestkasten gecontroleerd. In de ene nestkast zaten 4 jongen vanaf 8 dagen oud en in de andere nestkast zaten 2 jongen en lagen er nog 2 eieren. Er kon nu een planning gemaakt worden om de vogels van ringen te voorzien. Op 7 mei werden de 4 jongen van de ene nestkast geringd. Omdat op 28 april in de ene nestkast nog kleine jongen en eieren aanwezig waren, werd besloten om daar op 18 mei de jongen te ringen. Tijdens controle van de nestkast bleek dat ook hier 4 jongen aanwezig waren. In totaal zijn er dus 8 jongen uitgevlogen. Een bijzonder goed resultaat.

Opmerkelijk is dat de onderlinge afstand van de nestkasten slechts 1400 meter bedraagt. Slechtvalken hebben in het algemeen een vrij groot territorium. Deze broedgevallen liggen dus bijzonder dicht elkaar.

Torenvalken

De roofvogels hadden het vanaf het midden van de vorige eeuw het slecht. Gebruik van o.a. bestrijdingsmiddelen had een nadelige invloed op hun aantallen. Sinds het verbod gaat het beter met diverse soorten roofvogels, waaronder de torenvalk.

In Nederland wordt de torenvalk als een kwetsbare broedvogel betiteld. Het aantal broedparen wordt geschat op 3800-7700. Vanaf de negentiger jaren van de vorige eeuw zat er een dalende trend in het aantal broedparen. Vanaf 2014 stabiliseert dat. Er is vanaf dan zelfs sprake van een lichte toename. De onderstaande grafiek geeft dit aan.

De afgelopen jaren zijn er diverse nestkasten opgehangen voor de torenvalken. Zoals vermeld in het jaarverslag van 2021 worden de nestkasten nu aan lantaarnpalen geplaatst op geschikte locaties. Reden hiervoor is dat predatie door vooral steenmarter tegengegaan wordt. Een enkele kast hebben wij nog aan een boom hangen maar de nestkast die is geplaatst aan een boom bij de Stouwe in Kolderveen is de afgelopen jaren niet succesvol geweest. Wij vonden een paar jonge torenvalken terug onder de boom, waarvan de kop was afgebeten. Bij de nestkasten aan de lantaarnpalen hebben wij dit fenomeen niet meegemaakt en dus is de toepassing van het gebruik van (oude) lantaarnpalen een oplossing om predatie door vooral marter tegen te gaan.

Verloop broedseizoen

Erwin Lok, Jans Bijker, Eduard van der Vegt, Jan Roelof Klaassen en Hilbert Folkerts hebben zich dit jaar ingezet voor de torenvalken.

In de maand april werd de eerste controle van de nestkasten uitgevoerd. Dit wordt met behulp van een camera, die bevestigd is aan een telescoopstok, gedaan. Tijdens deze controle troffen wij geen enkele bezette nestkast aan. Dit hield dus in dat de torenvalkjes beduidend later in het seizoen zouden gaan broeden of dat het een slecht jaar zou worden voor deze vogels. Half mei werd de tweede controle uitgevoerd. Tijdens deze controle troffen wij 5 nestkasten aan met eieren, namelijk bij de familie Gortz, Prins, Oosterhuis, Benak en van Zandwijk. In vergelijking met de voorgaande jaren leek het een slecht jaar te worden wat het aantal broedgevallen betreft. Wij konden nu wel een datum inplannen voor de volgende controles. Vanaf 10 juni zijn wij begonnen met het ringen van de jonge valkjes. Zoals voorgaande jaren is de fam. Klaassen ons behulpzaam. Met een trekker voorzien van een frontlader kunnen wij makkelijk bij de nestkasten komen zodat wij op een veilige manier ons ringwerk kunnen verrichten. De laatste jongen werden op 21 juni bij de familie van Zandwijk en Benak geringd.

Het was voor de torenvalken een matig seizoen. In totaal zijn er 24 jonge torenvalken uitgevlogen. Met een gemiddelde van bijna 5 jongen per nestkast was dit nog niet zo slecht. Op de Veendijk was ook nog een nestkast bezet maar het is onbekend hoeveel jongen er zijn uitgevlogen. Bij de fam.

Schoonvelde in Koekange had een paartje torenvalken hun intrek genomen in een kerkuilenkast. Op 4 juni werd de nestkast gecontroleerd en wij troffen er maar liefst 6 jongen aan die al groot waren en op het punt van uitvliegen stonden. Hier waren de torenvalken dus eerder in het seizoen begonnen met de eileg. Ook het aantal jongen gaf aan dat de voedselsituatie in dit gebied waarschijnlijk beter was dan in het gebied Nijeveen.

Foto 6 Jonge torenvalken in een buis

De jonge torenvalken worden voor het ringen in een pvc pijpje bewaard. Hun klauwen zijn scherp en ze weten er goed mee om te gaan. Op deze manier grijpen ze elkaar niet en het is voor de ringer ook de meest veilige manier om ongeschonden zijn werk te doen.

Overzicht broedgevallen van de afgelopen 7 jaren

JAAR	BROEDGEVALLEN	AANTAL JONGEN	GEMIDDELD AANTAL UITGEVLOGEN JONGEN
2015	7	36	5,14
2016	8	42	5,25
2017	10	51	5,10
2018	12	44	3,66
2019	8	41	5,12
2020	12	61	5,08
2021	6	23	3,83
2022	5	24	4,80

Hieruit blijkt dat de jaren 2021 en 2022 voor de torenvalken slechte jaren waren.

Uilen

Bosuil

De bosuilen treffen het in ons werkgebied niet. Zoals ook vorig jaar vermeld in het jaarverslag was ook dit jaar voor de bosuilen niet geslaagd. Wij hadden weer een nestkast bezet en troffen 5 eieren aan. In een tweede controle bleken de uilen nog wel aanwezig maar de eieren waren op een paar restanten na verdwenen.

Steenuil

De aantallen broedparen in ons werkgebied Koekange, de Stapel, Veendijk en Havelterberg en het gebied Nijeveen blijft stabiel. Ondanks de grote hoeveelheid geplaatste nestkasten moeten wij concluderen dat er van een toename in de nestkasten tot op heden geen sprake is. Het lijkt er wel op dat wij een lichte toename hebben in het gebied Nijeveen, maar dat in het gebied Koekange een lichte afname is van het aantal broedparen. Dit betreft alleen het aantal broedparen dat in nestkasten voorkomt. Door inventarisaties met geluid bleken er wel op meer plaatsen uiltjes voor te komen. Maar hun voorkeur om te nestelen gaat waarschijnlijk niet uit naar het gebruik van een nestkast.

Geluidsinventarisatie

Begin maart zijn wij op pad geweest om te zoeken naar evt. nieuwe plekken waar steenuilen voorkomen. Dit doen wij door het afspelen van de roep van een steenuil. Wanneer er in een gebied steenuilen voorkomen, reageren die op het geluid. Op deze manier kom je erachter of er ergens steenuilen voorkomen. Het wil echter niet zeggen dat bij geen reactie op het afgespeelde geluid van een steenuil er geen steenuilen aanwezig zijn, maar het is wel een hulpmiddel.

In Koekange werd er op 1 locatie gereageerd, ondanks dat er wel op meer plaatsen steenuilen aanwezig zijn. In Broekhuizen reageerde een steenuil op een voor ons nieuwe locatie en in Nijeveen en Veendijk waren er geen reacties.

Verloop van het broedseizoen

Afgelopen seizoen hebben de heren Jans Bijker, Eduard van der Vegt, Jan Stolte, Thijs Travaille, Erwin Kuiper en Hilbert Folkerts zich ingezet voor de steenuilen.

Begin mei worden de nestkasten voor de eerste keer gecontroleerd. De steenuiltjes zitten dan te broeden. Door controle van de evt. ring van de broedende steenuil kun je bijv. controleren of de gezinssamenstelling is veranderd of waar de broedende steenuil is geringd. Dit kan alleen bij steenuilen die de voorgaande jaren al geringd waren. Wij komen echter ook ongeringde steenuilen tegen die wij dan van een ring voorzien.

Gebied Nijeveen en Veendijk

In mei zijn wij op pad gegaan om alle steenuilenkasten te controleren. In Kolderveen troffen wij twee bezette nestkasten aan en in Nijeveen 1 bezette nestkast. Op 4 juni hebben wij bij de fam. Reynhout 4 jonge steenuiltjes voorzien van een ring. Bij de fam. Folkertsma in Kolderveen hadden wij nu voor het eerst jonge steenuilen. Vorig jaar werd het nest gepredeerd. Wij hebben toen een band van glad materiaal om de stam van de boom aangebracht zodat het voor bijv. de steenmarter moeilijker is geworden om via de stam naar boven te klimmen. Dit was een geslaagde actie omdat de uiltjes nu succesvol waren. Op 18 juni zijn hier 4 jonge steenuilen geringd. Het nest bij de fam. Nooi was helaas niet succesvol. Bij de controle op 4 juni bleek de nestkast leeg te zijn. De steenmarter zal hiervan de oorzaak zijn geweest. Op de Veendijk was ook een nestkast bezet. Helaas was de nestkast op de Havelterberg, die vorig jaar voor de eerste keer bezet was, nu leeg. In juni hebben wij de eindcontrole gedaan. Op 4 juni hebben wij bij de fam. Reynhout 4 jonge steenuiltjes voorzien van een ring. Op de Veendijk deden de uiltjes het goed. Op 10 juni hebben wij bij de fam. Van der Zouwen 4 jonge uilen kunnen ringen.

Gebied Koekange, Broekhuizen en de Stapel

In Koekange troffen wij tijdens de eerste controle geen bezette nestkasten aan. Dit was een tegenvaller. Er waren wel steenuiltjes in de buurt maar ze maakten geen gebruik van een nestkast. Bij de fam. Kremer, waar de twee voorgaande jaren het broedsel mislukte doordat de processierups de nestkast had bezet, zaten ook dit jaar geen uiltjes in de nestkast. Wij hadden echter informatie gekregen dat de burens op eigen initiatief ook een nestkast opgehangen hadden.

Foto 7 Het bekende steenuiltje in Koekange (Martin Roomer)

Bij navraag bleek dat de steenuiltjes deze nestkast vorig jaar al hadden betrokken en dat er ook jongen zijn uitgevlogen. De steenuilen zijn dus van nestkast gewisseld en zijn bij de burens verdergegaan. Op 31 mei zijn er 3 jongen geringd. Bij de familie den Otter gebeurde iets bijzonders. Tijdens de eerste controle was de nestkast onbezet. De uiltjes waren echter wel aanwezig. Later in juni kregen wij de melding dat er 4 eitjes in de nestkast lagen. Dus de uiltjes zijn later begonnen met hun broedseizoen. In een later stadium kregen wij van de familie den Otter een melding dat een bijenvolk hun intrek hadden genomen in de nestkast. Bij controle bleek dat er een hele tros bijen in de nestkast zat. Er is toen een bijenkast vlak boven de steenuilenkast geplaatst maar de uiltjes hadden het voor gezien gehouden zodat dit broedsel mislukt was. Regelmatig werd er wel een uil in de aldaar aanwezige kerkuilenkast gezien maar tot een broedsel is het hier verder niet gekomen. Bij het kerkje waren de uiltjes ook weer aanwezig, maar wegens de onbereikbaarheid van de nestlocatie is het resultaat bij ons niet bekend.

In Broekhuizen bij de familie Gortemaker zaten nu voor de eerste keer steenuilen in de schuur. Jaren geleden is daar onder de nok van de schuur een nestkast geplaatst. Deze bleef jaren onbezet en daarom is er toen een kast geplaatst op een lagere en veiligere locatie. Tijdens onze eerste controle van de nestkast wist de familie te vertellen dat ze toch hun intrek hadden genomen in de oude nestkast in de nok. Doordat de schuur nu vol lag met strobalen konden wij bij deze nestkast komen en er bleken 5 eieren in te liggen. Het broedende vrouwtje was ongeringd, dus weten wij niet waar deze vandaan kwam. Bij de tweede controle bleek de nestkast leeg te zijn. Waarschijnlijk zal de steenmarter hier debet aan zijn. Deze nestkast zullen wij verwijderen en dan maar hopen of ze de door ons geplaatste nestkast gaan gebruiken.

Op de Stapel bij de familie Travaille was het paartje steenuiltjes succesvol. Ze broeden op deze locatie onder de dakpannen, zodat het exacte aantal uitgevlogen jongen niet bekend is. Wel wisten de bewoners te vertellen dat er, toen er ook al jonge uiltjes waren uitgevlogen, er nog één jong nog een tijdje aanwezig was en werd gevoerd. Waarschijnlijk dus een nakomertje.

Totalen

4 broedgevallen waar 14 jongen zijn uitgevlogen
2 broedgevallen met aantal jongen onbekend
2 broedgevallen mislukt

Ons is opgevallen dat 2022 een bijzonder jaar was voor tal van muizen etende soorten. Dankzij het nagenoeg ontbreken van bosmuizen en lage aantallen van de veldmuis, bleef de reproductie van veel roofvogels en uilen achter bij wat we de laatste jaren gewend waren. Dat gold in veel regio's ook voor de steenuil. Op basis van de tot op dit moment ingestuurde nestkaarten blijft de gemiddelde legselgrootte dit jaar steken op 3,48 (498 nesten) en het aantal jongen per succesvol nest op 2,6 (336 nesten), beide historisch laag. Vergelijk dat eens met het topjaar 2019 toen de legselgrootte uitkwam op 4,27 en het aantal jongen per succesnest op 3,61. Het langjarig gemiddelde voor de legselgrootte bedraagt 3,85 en voor het aantal jongen per succesnest 3,13.

Op regionaal niveau komen de getallen nog lager uit, bijvoorbeeld een legselgrootte van 3,17 (42 nesten) en een gemiddeld aantal jongen van 2,24 (29 nesten) rond Eibergen. Die getallen verwacht je eigenlijk voor het aantal jongen per succesvol nest en per gestart nest. Daarmee komt er een einde aan een reeks van vijf tot zes goede jaren achtereen. Het zijn nog voorlopige getallen, dat wel, gebaseerd op 701 broedsels (ongeveer een derde van wat de laatste jaren gebruikelijk is)

(Bron SOVON)

Kerkuilen

De heren Erwin Kuiper, Gert Visser, Jan Stolte, Thijs Travaille, Jans Bijker, Hilbert Folkerts, Luuk Buit, Henk Jan de Boer en Eduard van der Vegt zich ingezet voor de kerkuilen.

Na een terugval vorig jaar van het aantal broedparen waren wij benieuwd hoe het dit jaar zou gaan. Gezien de ontwikkelingen met de torenvalken en steenuilen zag het er naar uit dat voor ook dit jaar

niet al te hoge verwachtingen moesten hebben. Het voedselaanbod bepaalt nu eenmaal het broedsucces van de uilen.

Begin dit jaar hebben wij een overleg gehad met de kerkuilenwerkgroep uit Steenwijk. Op het “Hoge Land” (Sint Jansklooster, Kadoelen, Heetveld en Vollenhove) hebben wij een aantal nestkasten in ons beheer. De club uit Steenwijk had er ook nestkasten. Er is overlegd dat wij de nestkasten van Steenwijk zouden overnemen. In totaal hebben wij er 9 nestkasten bijgekregen.

Verloop van het broedseizoen

In juni starten wij zoals gewoonlijk met het controleren van de nestkasten. Op 4 juni zijn de nestkasten in Nijeveen gecontroleerd.

Tijdens deze controle troffen wij bij de familie Prins en van der Linde kleine jongen aan in de nestkast. Bij de familie Kamphof zaten er al 3 grote jongen in. Op 8 juni was het gebied Koekange aan de beurt.

Foto 8 Controle van een hoog geplaatste nestkast

Helaas troffen wij geen enkele nestkast aan die bezet was. Wel waren er een paar nestkasten waar wel uilen aanwezig waren maar van een broedgeval konden wij niet spreken. In een later stadium kregen wij van de fam. Mispelaar te horen dat in hun kerkuilen wel jongen hadden. De nestplaats is echter op een voor ons onbereikbare hoogte zodat het aantal jongen voor ons onbekend is gebleven.

Op 11 juni weer op pad. Het “Hoge Land” was nu aan de beurt. Samen met Wolter Engelsman van de kerkuilenwerkgroep Steenwijk, die ons introduceerde bij de kastenhouders, die hij de voorgaande jaren bezocht, zijn wij begonnen met de controle. Hieruit bleek dat 3 nestkasten bezet waren met al vrij grote jongen. Van onze nestkasten waren er twee bezet, één met grote jongen en één met 6 eieren.

Op 17 juni was de polder Mastenbroek aan de beurt. Hier waren drie nestkasten bezet. Bij de fam. De Boer waren al grote jongen aanwezig en bij de fam. Pierik en Prins pasgeboren jongen. Op de Veendijk was alleen bij de fam. De Boer een uilennest aanwezig.

Op 20 juni hadden wij een afspraak gemaakt met Natuurmonumenten. Deze hebben in hun gebouwen twee nestkasten hangen, namelijk op de Ronduite en de Reeënweg. Op de Ronduite waren 4 grote jongen aanwezig en aan de Reeënweg 5 stuks.

In Wanneperveen hadden wij twee nestkasten bezet, namelijk bij de familie Kuiper en Kamphof met allebei drie jongen. Omdat wij tijdens de eerste ronde nestkasten aantreffen met kleine jongen of zelfs nog eieren moest er in een later stadium nog een keer gecontroleerd worden. Dit is op verschillende datums gedaan.

Op 8 juli zijn er twee jongen bij de fam. Prins en maar liefst 6 jongen bij de fam. Pierik geringd.

Op 9 juli zijn bij de fam. Prins en van der Linde in Kolderveen respectievelijk 3 en 5 jongen geringd.

Op 11 juli is bij de fam. Mooiweer in de Moespot 1 jong geringd en bij de fam. De Boer aan de Kuipersdijk in Meppel 4 jongen van een ring voorzien.

Bij de fam. Wittendorp aan de Schiphorst troffen wij tijdens de eerste controle op 8 juni een uil in de nestkast aan. Wij dachten in eerste instantie dat het om een vliegvlug jong ging. Op 24 juli bleek dit een verkeerde inschatting. Er lag namelijk een dood jong onder de nestkast. Op 28 juli hebben wij de nestkast weer gecontroleerd en er waren 4 grote jongen aanwezig. Bij de fam. Lub is de nestkast door omstandigheden laat gecontroleerd en was deze leeg. Omdat deze nestkast alle jaren bezet is, kan het zijn dat de jongen al uitgevlogen waren. Tijdens de eerste controle bij de fa. Fuite bleek de nestkast onbezet. Op 20 augustus kregen wij de melding dat er nu kleine jongen aanwezig waren. Een laat broedgeval dus. Op 16 september hebben wij deze nestkast gecontroleerd en tot onze verbazing zaten er maar liefst 6 kerngezonde jongen in.

Foto 9 De zes jonge kerkuilen bij de familie Fuite

Alle jongen waren gezien hun leeftijd aan de zware kant. Dus moesten de ouders toch aan voldoende voedsel komen om hun jongen groot te brengen. Over ongeveer een week of drie (vanaf tweede week oktober) zullen de jongen uitvliegen. Probleem voor deze late jongen is dat ze voor het vangen van voedsel een achterstand hebben met de jongen die in bijv. juli zijn uitgevlogen. Ervaring met het vangen van muizen moet nu geleerd worden. Bij goede weersomstandigheden hebben ze kans om te overleven maar bij minder gunstige weersomstandigheden krijgen ze het slecht.

Totalen per gebied

Koekange, Broekhuizen en de Stapel	3 broedgevallen
Veendijk en Busselte	1 broedgeval
Nijveeen	2 broedgevallen
Wanneperveen	4 broedgevallen
't Hoge Land	6 broedgevallen
Mastenbroek	4 broedgevallen

In totaal hadden wij dus 20 broedgevallen. In twee gevallen waren de jongen te groot om te ringen en 2 broedgevallen zijn onbekend. Er zijn in totaal 65 jongen uitgevlogen. Dit is een gemiddelde van 3,25 uitgevlogen jong per nestkast.

NAAM	PLAATS	RINGDATUM	AANTAL JONGEN
KAMPHOF	Wanneperveen	4 juni	3
TEN NAPEL	'Hoge Land	11 juni	2
ROOK	'Hoge Land	11 juni	4
ROSKAMP	Kadoelen	11 juni	3
JONKMAN	Oppen Swolle	11 juni	4
PRINS	Barsbeek	11 juni	onbekend
DE BOER	Mastenbroek	17 juni	4
KUIPER	Wanneperveen	18 juni	3
NM	Ronduite	20 juni	4
NM	Reeënweg	20 juni	5
PRINS	Mastenbroek	8 juli	2
PIERIK	Mastenbroek	8 juli	6
PRINS	Kolderveen	9 juli	3
VD LINDE	Kolderveen	9 juli	5
MOOIWEER	Moespot	11 juli	1
DE BOER	Kuipersdijkje	11 juli	4
MISPELAAR	Koekange	11 juli	onbekend
WITTENDORP	Schiphorst	28 juli	4
DE BOER	Busselte	28 juli	2
FUITE	Mastenbroek	16 september	6

Hooghalen

In dit gebied, dat qua biotoop afwijkt van het werkgebied in onze regio, hebben Bert Wolbers en Klaas Oostenbrink zich ingezet voor de uilen. Begin juni kregen wij te horen dat ze een redelijke

bezetting hadden van de nestkasten. Dit in tegenstelling tot ons werkgebied in Zuidwest Drenthe en Noordwest Overijssel waar de oogst matig leek te zijn. Mooi bericht was dat ze twee nestkasten met broedende steenuiltjes hadden.

Op 9 juni hebben wij de eerste jongen, zowel kerk- als steenuilen, kunnen ringen. Helaas was een nestkast van de steenuil nu leeg. Predatie was de oorzaak. In de andere steenuilenkast zaten 4 jongen. Ook zijn de eerste jonge kerkuilen geringd. Op 3 juli is er weer een controle uitgevoerd van de kerkuilenkasten. In 3 nestkasten zaten allemaal 2 jongen en in 1 nestkast zaten 5 jongen die net uit het ei gekropen waren.

In dit gebied hadden wij in totaal dus 5 nestkasten van de kerkuil en 2 steenuilenkasten bezet.

Ontwikkelingen kerkuilen in ons werkgebied

Jaar	aantal broedparen	aantal jongen	gemiddeld aantal uitgevlogen jongen
2013	11	27	2,45
2014	25	98	3,9
2015	32	89	2,8
2016	27	75	3,6
2017	31	137	4,4
2018	30	97	3,2
2019	52	155	4,55
2020	32	95	3
2021	12	39	3,25
2022	15	46	3

Ondertussen zijn ook landelijke gegevens binnengekomen. De gegevens van alle provincies en regio's in Nederland zijn nog niet binnen maar de reeds ontvangen gegevens zijn niet rooskleurig. Het jaar 2021 was voor de kerkuilen niet best te noemen. Het jaar 2022 deed er nog een schepje bovenop. Alleen Noord-Holland en Groningen gaven een plus te zien. De overige reeds ontvangen overzichten gaven een min te zien. Tot nu toe gaf het aantal broedgevallen een daling te zien van maar liefst 56%. Afwachten is nu tot de laatste gegevens zijn ontvangen, maar dit deze cijfers spreken voor zich.

Bijeneters

Evenals voorgaande jaren hebben wij dit jaar weer bijeneters uitgerust met geolocators. Dit project wordt mogelijk gemaakt met financiële ondersteuning van de Vogelbescherming. Op deze manier proberen wij te achterhalen wat de trekroute is van de bijeneters die in Nederland broeden. Dit onderzoek vindt plaats op een locatie die voor het publiek afgesloten is.

Verloop van het broedseizoen

Op 9 mei werd de eerste bijeneter waargenomen door Nicky Hulsbosch. Een dag later werd er ook door Paul Evers een bijeneter gezien. In een later stadium kregen wij het bericht van Paul, dat er minimaal twee broedparen aanwezig waren. Op 14, 15 en 16 juli hebben Bert Dijkstra, Martin Roomer, Hilbert Folkerts en Frank Majoor een bezoek gebracht aan de broedlocatie met als doel

bijeneters te voorzien van geolocators. In de morgen van 14 juli werden de nestlocaties vastgesteld. Er bleken 3 broedgevallen te zijn. Dat was 1 minder dan vorig jaar. In de middag is het gelukt om 2 exemplaren uit te rusten met geolocators en te voorzien van ringen. Voor de bijeneters en hun jongen waren de weersomstandigheden optimaal. Vrij hoge temperaturen met nagenoeg geen neerslag in juli schieden ideale omstandigheden. Op 15 juli zijn de omliggende gebieden afgezocht in het Duitse grensgebied. Hier bleek wat de bezetting van het aantal broedparen betreft veel veranderd. Op een locatie, waar de voorgaande jaren minimaal 5 paartjes bijeneters aanwezig waren, bleek nu na veel zoeken een nestlocatie te zijn. Dit was geen gunstige ontwikkeling. Op een andere locatie troffen wij nu wel een broedpaartje aan. De voorgaande jaren kwamen hier geen bijeneters voor. Bij de laatste locatie, waar vorig jaar voor het eerst (volgens onze gegevens) een paartje bijeneters tot broeden is gekomen, was het bingo. Een aanwezige fotograaf vertelde dat er ongeveer 20 bijeneters rondvlogen. Omdat de vogels hun nesten niet ver van een openbare weg hadden gemaakt, konden wij vaststellen dat hier zeker 7 paartjes hun jongen nesten met jongen hadden. Bij het afzoeken van het gebied troffen wij ook nog een afgezonderd nest aan, zodat hier minimaal 8 broedparen aanwezig waren. Dit is voor het eerst dat wij van een kolonie kunnen spreken. Voorheen waren de nesten over een groot gebied verspreid en nu zaten ze dicht bij elkaar.

Foto 10 Bijeneter met prooi (M. Roomer)

Een paar dagen later is een lid van de werkgroep nog twee dagen in deze regio geweest om nog bij een paar locaties, die wij tijdens ons eerste bezoek niet bezocht hadden, te speuren naar de aanwezigheid van bijeneters. Op 27 juli is gekeken naar het broedsucces van de vogels. Tal van jongen waren uitgevlogen of stonden op het punt van uitvliegen. Al met al kunnen wij terugkijken op een bijzonder en geslaagd broedseizoen van deze kleurrijke vogels.

Weidevogels

Met de weidevogels gaat het in ons gebied al jaren achteruit. Ondanks de huidige bescherming van de weidevogels gaan de aantallen onderuit. Er is door wetenschappers onderzoek gedaan naar de effecten van de huidige beschermingsmaatregelen. Hier is uitgekomen dat de afname maar met 2 % afgeremd wordt (tijdschrift Animal conservation). Om de overleving van de weidevogels te verbeteren, is minder intensief agrarisch gebied en een betere bescherming tegen roofdieren nodig.

Kievit

Net als veel andere boerenlandvogels, kampt de kievit in Nederland met teruglopende aantallen. De vogels zijn vooral aangewezen op graslanden en akkers. De kwaliteit van deze gebieden loopt al jaren terug. Het teruglopen van de kievit populatie komt met name door een lage overleving van de kuikens. Zij zijn kwetsbaar voor roofdieren en hebben moeite om in intensieve landbouwgebieden voldoende dekking te vinden. Daarnaast is het moeilijk voor hen om insecten en wormpjes te vinden. Er zijn zelfs aanwijzingen dat nestbescherming de kuikens makkelijker vindbaar maakt voor roofdieren. De overleving van volwassen vogels lijkt stabiel en voldoende hoog, ook al wordt de kievit in veel landen bejaagd. Op dit moment vliegen op de tien kievit paren ongeveer vijf kuikens uit. Om de populatie te herstellen moeten minstens negen van de tien paren een kuiken grootbrengen. Het treffen van de juiste maatregelen is een uitdaging. Nestbescherming helpt wel om de nesten bij het maaien en andere werkzaamheden te ontzien, maar heeft geen invloed op de overleving van de kuikens. Die verlaten het nest vrijwel meteen als ze uit het ei komen. Zelfs als alle kievitsnesten in Nederland beschermd zouden worden, zou hierdoor de populatie met slechts twee procent per jaar minder snel afnemen. Nestbescherming helpt niet tegen predatie en creëert ook geen geschikt habitat voor kuikens om voedsel te zoeken en te schuilen.

(bron SOVON)

Foto 11 Jonge kieviten

Door de droge weersomstandigheden in maart en april en de koude nachten waren de weidevogels later begonnen met de eileg. De groei van het gras kwam later op gang. Een voordeel voor kieviten omdat het maaiseizoen later in het seizoen zou plaatsvinden. Een voordeel ook voor de kieviten, die redelijk vroeg zijn begonnen met de eileg, waardoor de jonge vogels meer kans hadden om op te groeien. Nadeel was dat bijv. tureluurs tegen problemen aan liepen. Ze maken hun nesten in lang gras en dat was tot laat in april niet voorhanden. Dit bleek ook wel uit de gevonden nesten. Vanaf eind april tot de derde week van juni werden deze pas aangetroffen. Normaal is dat vanaf half april.

In ons werkgebied hebben de heren Jans Bijker, Herman en Bonne Bus en Jelmer Bakker zich ingezet voor de bescherming van de weidevogels. Gelijk aan de landelijke trend gaan ook de aantallen broedende weidevogels in ons gebied achteruit. In een enkel gebiedje komen nog een aantal broedparen van vooral kievit voor. Het zwaartepunt ligt aan de Dekkersweg. Enkele jaren geleden ontstond daar door begrazing van paarden een extensief weiland. Dit had een grote aantrekkingskracht op kieviten. De situatie is nu veranderd en het weiland heeft een andere, intensievere, bestemming gekregen. De aantallen weidevogels zie je nu op deze kavel teruglopen. Wel zie je een lichte toename in de omliggende weilanden, zodat het totaal aantal weidevogels in het gehele gebied toch redelijk op peil blijft.

Die kieviten deden het redelijk in ons gebied. Van de gevonden nesten aan de Dekkersweg zijn van de 21 nesten er 14 uitgekomen. Dit is gezien de voorgaande jaren een redelijk resultaat wat betreft het uitkomen van de eieren. Wanneer de eieren uitgekomen zijn, dan breekt de kuikenfase aan. Hier zit nu echter het probleem in ons gebied. Evenals het landelijk gegeven zie je na verloop van tijd het

aantal aanwezige jongen afnemen. Uiteindelijk worden er maar enkele jongen vliegvlug en dat aantal is te laag om de aantallen kieviten voor de toekomst vast te houden.

Totaal gevonden nesten:

Kievit	21
Tureluur	1
Scholekster	1

Gebied Zomerdijk

In voorgaande jaren verschenen jaarverslagen werden al meldingen gedaan van het verschrallen van het gebiedje waar wij ons bezig houden met de weidevogels. Dit heeft tot gevolg dat overal pitrus de kop op steekt en het gebiedje wat verruigd. Voor weidevogels geen goede ontwikkeling maar voor ganzen een eldorado. Binnenkort zal er een herinrichting van het gebied plaats vinden. Het zal aangesloten worden bij het er naast gelegen hoogwater gebied. Dan is er een eind gekomen aan dit eens zo mooi weidevogelgebiedje waar tientallen weidevogels broedden.

Verloop van het seizoen

In maart was er in het gebied nog amper een weidevogel te bekennen. In andere gebieden zaten de kieviten al te broeden maar het liet zich aanzien dat op deze locatie de weidevogels beduidend later zouden beginnen met de eileg of ze lieten het gebiedje links liggen. Pas in april kwamen er toch wat kieviten en tureluurs. Vanaf die tijd werden ook wat kievitsnesten gevonden maar het was wel duidelijk dat dit seizoen de aantallen broedvogels minder waren dan in voorgaande jaren. Sinds de verschraling van het gebied was deze afname al te constateren.

Aantal gevonden nesten:

Kievit	7 nesten
Tureluur	6 nesten
Wilde eend	2 nesten
Slobeend	1 nest
Graspieper	31 broedparen (door inventarisatie vastgesteld)

Dat de vogels beduidend later waren begonnen met het leggen van hun eieren bleek wel uit het feit dat de eieren van het laatste kievitsnest pas op 14 juni zijn uitgekomen en van de tureluur op 19 juni. Normaal komen de meeste kievitseieren uit tussen 20 en 30 april. Voor de tureluur is dat in ons werkgebied vanaf de tweede week mei.

Bijzondere waarneming

Bijzondere waarneming door Martin Roomer. Deze witte scholekster (albino) was een paar dagen te zien op een maisveld in Oosterboer. Regelmatig komen foto's voorbij van vogels die dit soort

kleurafwijkingen hebben maar van een scholekster was ons dit onbekend. Na enig speurwerk kwamen wij een melding tegen uit 1978 van een albino scholekster in Nederland.

Foto 12 Witte scholekster (Foto Martin Roomer)

Ringen

Het aanbrengen van ringen bij vogels vergroot de kennis van bijv. verspreiding en leeftijd. Hieronder geven wij een samenvatting van de door ons geringde vogels. Meestal betreft het vogels, die dood zijn aangetroffen maar ook vogels, die levend aangetroffen worden in bijv. nestkasten. Soms worden ringen met behulp van een telescoop of verrekijker afgelezen van levende vogels.

RINGPLAATS	RINGDATUM	LEEFTIJD	VINDPLAATS EN AFSTAND
PRINS KOLDERVEEN	Kerkuil 30-7-2021	80 dagen oud dood	Wilsum 25 km.
LUB STAPHORST	Kerkuil 13-8-2021	77 dagen oud dood	Woudenberg 86 km
BOERMARKEWEG	Kerkuil 15-6-2021	136 dagen oud dood	Luttelgeest 52 km.
HOOGHALEN			
STELLINK NIJEVEEN	Torenvalk 11-6-2021	517 dagen oud dood	Easterein 55 km
BENAK NIJEVEEN	Torenvalk 1-7 2021	143 dagen dood	Koufurderrige 43 km
SCHOONVELDE	Kerkuil 30-6-2018	1338 dagen oud dood	Koekange 3 km.
KOEKANGE			
HIJKERWEG	Kerkuil 7-7-2021	266 dagen oud dood	Appelscha 14 km.
HOOGHALEN			

ZOUWEN VEENDIJK	Steenuil 29-5-2017	1795 dagen oud levend	Dalfsen 21 km.
NOOIJ NIJEVEEN	Steenuil 30-5-2019	1070 dagen oud levend	Kolderveen 2,5 km
DE KAAP MEPPEL	Visdief 19-6-2019	1106 dagen oud dood	Meppel 0 km.
STELLINK NIJEVEEN	Torenavalk 27-5-2020	19 dagen oud dood	Meppel 2 km.
DE KAAP MEPPEL	Visdief 19-6-2019	1135 dagen oud dood	Meppel 1 km.
DE KAAP MEPPEL	Visdief 9-7-2018	1481 dagen oud levend	Markermeer 56 km.
RONDUITE WANNPERVEEN	Kerkuil 20-6-2022	14 dagen oud ziek	Ronduite 14 dagen
LAAGHALERVEEN	Kerkuil 1-7-2016	2258 dagen oud dood	Buinen 22 km

Dit betreft het aantal terugmeldingen van 1 oktober 2021 tot 1 oktober 2022.

Bestuur 2022

Hilbert Folkerts	voorzitter
Wil Kouwenhoven	secretaris
Henk Tebberman	penningmeester
Henk van der Waal	lid
Kees Vanger	lid
Bert Robbe	lid

Werkgroepen

- Weidevogels Klaas Tuut, Jans Bijker, Jelmer Bakker, Herman Bus, Jonne Bus en Hilbert Folkerts
- Uilen Jans Bijker, Eduard van der Vegt, Luuk Buit, Henk Jan de Boer, Jan Stolte, Thijs Travaille, Henry Pastoor, Erwin Kuiper en Hilbert Folkerts
- Torenavalken Erwin Lok, Eduard van der Vegt, Jans Bijker en Jan Roelof Klaassen
- Nestkasten Fred de Groot, Ben Geel, Marinus van Dam, Henk van der Waal, Karin Theissen, Kees Vanger en de familie Roomer.
- Visdiefjes Henk Tebberman, Hilbert Folkerts en Jans Bijker
- Oeverzwaluwen Alle vrijwilligers van Vliegvlug
- Bijeneter Hilbert Folkerts, Frank Majoor, Bert Dijkstra en Martin Roomer

Colofon

Informatie:	Vogelwerkgroep Vliegvlug
Foto's:	Archief Vliegvlug en Martin Roomer
Websites:	www.vliegvlugmeppel.nl www.bijeneters.nl
E-mailadres:	info@vliegvlugmeppel.nl
Bank;	NL58RABO 033 3100 115
ANBI	RSIN 8120 49 664

Blad1

Kolommenbalans. Periode 01-01-2022 t/m 31-12-2022 Stichting Vogelwerkgroep Vliegvlug Meppel

Omschrijving	Debet (W&V)	Credit (W&V)	Debet (Balans)	Credit (Balans)
NL58.RABO.0333.1001.15 per 31-12-2022			4.351,85	
NL58.RABO.0333.1001.15 per 31-12-2021				12.444,28
Drukwerk	343,35			
Porti	11,52			
Administratie	572,53			
Kosten Website	218,02			
Kosten Frisse Start	0,00			
Kosten zwaluwwand	14.544,68			
Kosten projecten algemeen	1.630,00			
Bankkosten	119,40			
Diverse Verenigingskosten	142,10			
Bankrente 01-01-2021 t/m 31-12-2021		0,00		
Kruisposten	50,00	50,00		
Donaties		3.624,00		
Donaties zwaluwwand		4.000,00		
Subsidies		805,00		
Subsidie Frisse start		0,00		
Baten projecten algemeen		1.080,17		
Totaal	17.631,60	9.539,17	4.351,85	12.444,28
Resultaat		8.092,43	0,00	-8.092,43
Totaal generaal	17.631,60	17.631,60	4.351,85	4.351,85
In 2023 nog te betalen facturen zwaluwwand	0,00		Resultaat 2022	-8.092,43